NOVICE
kmetijskih, obertnijskih in narodskih rečí.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XII. V Ljubljani v saboto 7. oktobra 1854. *List 80.*

Odperto pismice
do visoko častitega gospoda F. Terpinca, predsednika c. k. krajnske kmetijske družbe.

Blagovolite visokočastiti gospod! od iskrenega domoljuba tukaj sprejeti očitno zahvalo za tolikanj dobrotni in previdni svèt, ki ste ga v 76. listu „Novíc“ naznanili, namreč: da bi se vprihodnje pri nas več turšice sadilo. Kolikšna škoda bo zamogla vprihodnje od cele dežele odvernjena biti, če bodo hotli kmetovavci po tem Vašem svetu ravnati *).

Gotovo se jih malo med njimi nahaja, kteri bi bili dozdej sami poskušali ali terdno prerajtali, kar Vi naznanjate, namreč: da zamore tudi sam turšični pridelk, zlasti če se tudi vès vmesni prostor dobro porabi in fižol, korenje ali kaj druzega takega zraven seje, toliko dobička donesti, kakor obadva letna pridelka, namreč ajde in prednega žita. Pa dajmo veljati, da bi ta dobiček tudi nekoliko manji bil: kteri pameten gospodar ne bo raji z manjim dobičkom dovoljen, če je gotov, kakor pa z nekoliko večjim, pa veliko manj gotovim?

Na koliko krajih slana skorej vsako drugo ali tretje leto ajdo vzame, ali jo pa toča pobije; med tem, ko je turšica z vsim drugim, kar se vmes seje, od vsih teh nevarnost veliko bolj prosta! — Še ojstreje pa nam od teh nesreč pri ajdi pričujejo zadnje tri leta, kjer je ajdni pridelk skorej v vsih krajih ali po toči, ali po suši, ali po slani v zgubo šel. Ne po krivem imajo torej na Koroškem celó ta pregovor: „da ajda le vsakih 18 let enkrat dobro obrodí“. Če bi torej dobiček, ki ga turšica verže, tudi dosti manji, postavim, eno četert nižji bil, kakor drugih dveh žitnih pridelkov, vendar mislim, da bi bilo v zlo nevarnih krajih še zmiraj bolj pametno, se raji k turšici oberniti, kakor pa v nezvesto ajdo svoje upanje staviti.

Zraven tega tudi ni spregledati, da škoda, ktero slana ali toča pri ajdi napravi, vsa na enkrat in nenadoma pride, in tako kmetovavca v veliko veči tesnobo pripravi, kakor tista majhna zguba dobička, ki se morebiti pri turšici naredí, ktera se po skušnjah lahko poprej prerajta in je le po malem na cele leta razdeljena.

Ker pa taki dobri in koristni sveti, kakor je ta od obilnišega turšičnega sajenja veliko kmetom (zlasti takim, ki nič ne berejo) lahko neznani ali pa zavolj nezaupnosti premalo čislani ostanejo, mislim, da bi utegnilo pač dobro biti, ko bi umni kmetovavci, kterih se vendar v vsaki soseski nekaj nahaja, pri lepih priložnostih tudi to posvetovanje v svoje srenjske pogovore vpeljali in se s svojimi sosedi dobrovoljno pomenkvali: na kterih krajih da bi bilo bolje več turšice, ali pa tudi samo turšico saditi, — na kterih pa da bi se smelo bolj zaupno pri ajdi ostati (zakaj dobrih ajdovih žgancov in štrukljev, mislim, da nikoli ne bomo radi pogrešali). Tako bi se utegnil obojin pridelk — turšice in ajde — brez velike škode za deželo pridobiti.

Terdno upam, da Vaš toliko domoljubni in koristni svet pri umnih kmetovavcih ne bo brez sadu ostal in da si morebiti po njem marsiktera slovenska mati ne bo očí brisala, kader jo bodo otroci kruha prosili. Toraj slava in zahvala Vam od vsih iskrenih domoljubov, kterim — bodite prepričani! — ni neznano, kako lepo se po vsih mogljivih potih s svetom, in izgledom in tudi z dragimi djanskimi pripomočki za prid in blagor svoje rojne dežele trudite!

I. P., korar.

*) Prosimo primeriti dopis „iz Bohinja“ v današnjem listu. Vred.

Gospodarske skušnje.

(*Orehi okoli gnojnišča*). Če gospodar ne more gnojnišča napraviti na osojni strani hiše, naj mu napravi potrebno senco s tem, da zasadí drevja krog in krog. Naj bolje za to so orehi, ki dajo veliko senco, dobro rastejo v zavetju in blizo gnojnišč, in veliko starost dosežejo; če kakošen orh v jeseni tudi pade v lužo, mu to nič ne dé, ker se lože očedi, kakor vsak drug sad.

(*Debelo čebulo izrediti*) ravnajo v Belgii takole: Ko je greda za posetev pripravljena, se potèpta zemlja in dobro povalja, da je precej terda; po tem se vseje seme in se zakrije s preležano dobro zemljo. Namesti da bi se čebula potem vrinila v zemljo, se razširja verh zemlje, zraste debela in tudi poprej dozorí.

(*Volnati ostanjki pri sùknarjih*) so posebno dober gnoj za repo in za vse sadeže, ki ne ostanejo dolgo v zemlji. Če se ti ostanjki po tkanju volne namočijo v lug ostrega natrona (ätzenden Natron) in potem posušé, se dajo te cunje lahko v prah zdrobiti.

(*Kdaj tergajo grojzdje na Št. Janževi gori (Johannisberg) na Nemškem?*) Vina od Rajna slovè po vsem svetu, in na Št. Janževi gori pridelujejo rajnsko vino, ki je slavnoznano pod imenom „Johannisberger“. Kdaj pa napravljajo to žlahno kapljico? Tergatev je tam, kar je naj bolj mogoče, pôzna, navadno mesca listopada, večkrat še le po pervem snegu, in le v prav dobrih letinah mesca oktobra. Na enkrat ne potergajo vsega grojzdja; izbirajo le naj godniše grojzde, in marsiktero terto obirajo štirikrat. — Že slišimo nektere naših vinorejcev hrup zagnati, da to ni nič! Se vé da mi smo v vsih rečéh naj bolj modri; naša je vselej prava; nam se ni nič od druzih učiti, — zato pa slovi naše kmetijstvo, naša živinoreja, naša vinoreja krog in krog po svetu!!

Pogled na obertnije.

Mizarstvo.

Mizarstvo sloví že od starodavnih časov. Na skrinji zaveze, od ktere sveto pismo govorí, občudovali so že nekdajni Hebrejci mnogo dél mizarske umetnosti. Modri kralj Salomon imel je 30.000 mizarjev, nad kterimi je čuval Adomiram. Slavni Rimljan Seneka je imel 500 miz, na kterih je redoma obedoval; Ciceron je bil pa le z eno samo zadovoljen. Najstareji narodi so že imeli klopí, mize, postelnjake in omare.

Izdelki mizarski so pa ali gibljivi ali negibljivi, to je, dela za pohišje in za stavbe. Kot izdelavec pohišja napravlja mizar postelnjake, omare, mize, stole, počivala, klopí, knižnjake, mnogoverstne mašine in orodje, prestole vladarjem in oltarje hiši božji. Za stavbe izdeluje mizar dile, persnice, oboknice, naslonila, podboje, dvernice, stopnjice in mnogo druzih rečí.

Orodje poglavitno mizarjev je skobelj, in mesto na kterem dela, je skobeljnik, podolgati mizi podoben stan iz močne bukovine ali hrastovine. Razun skobeljna potrebuje on tudi píl, žág, vertíl itd.

Mizarju potreben je lés, domači in inostranski. Poslednjemu prišteva se tamnorudeča in terda mahagónovina iz Amerike, blaga cedrovina z Libanona, beli rožev lés prijetnega duha, rumena cipresovina in zelenikovina, černa ebenovina iz Afrike in izhodne Indije.

Mizarstvo nikakor ni umetnija malo važna in manja od druzih: kajti mizar potrebuje raznih vednost in velike ročne gibčnosti. Izdelki njegovi so potrebni, ter kinčajo pohištva kmetov in mestnjanov, revnih in bogatih, poslopja kraljev in cesarjev, cerkve in tempeljne božje.

Mojstri mizarski so dosegli dan današnji visoko stopinjo izverstnosti, ter v novejši dôbi pridobili si veliko slave. Priča tega so javne obertnijske razstave, kakoršne so bile v Beču, Londonu in ne davnej v Monakovem. Na teh razstavah so bili viditi sprelepi izdelki mizarske umetnosti, kteri so tudi izdelavcom donesli mnogo zlatih in srebernih znaminj vspoznanja občnega. (Ko je leta 1851 namenil naš cesar kraljici angležki lep dar, izvolil je za to izdelk mizarsk, krasen knižnjak, kterega je sloveči dunajski mojster K. Leistler iz hrastovine čudolepo bil izdelal in okinčal.)

Delo mizarsko, kakor tkavčevo, je človeku nar bližnje in njemu potrebno po rojstvu in smerti. Mizar je namreč, ki vsakemu izmed nas naredí pervo in zadnje prebivališče: zibelko namreč, in — skrinjo mertvaško.

J. Šubic.

Zgodovinski pomenki.

Rimska cesta iz Akvileje čez Emono v Sisek.

Razložil Davorin Terstenjak.

(Dalje.)

Za Latovičani je bila perva imenitna postaja Neviodunum. Ta postaja se ima dobro razločiti od mesta Noviodunum. Da se je Neviodunum zvala, pričujejo napisi na rimskih kamnih. Mesto je ležalo na Kerškem polji, tam kjer dnešnja ves Dernov leží, ktera to pomeni, kar Nevodin. Korenika te besede je sanskritski glagol niv, gerčki *νάω*, latinski no, kar pomeni fliessen, teči; zato imé ruske reke Neva, kar pomeni naravnost reko, in imé potoka blizo Kamnika Neveljca. Beseda iz te korenike še se je ohranila v českem jeziku, kjer nevod pomeni vodico, das Wasserzeug, Fischzeug, Fischangel. Tudi Dernov pomeni toliko kot Nevodin (Neviodunum je latinizem) od sanskritskega glagola dru, fliessen, Drava, Fluss. Besedo iz te korenike je še ohranil slovenski jezik in sicer: dern, der Wasserrasen, der Rasen am Ufer eines Wassers. Izvirniši pomen zdaj že pozablene besede dern je bil toraj voda, kakor postavim, beseda udra indiški, vidra, bidra slovenski, die Fischotter, prav za prav Wasserthier, kakor riba od glagola ri fliessen, prav za prav Wasserthier, nevod po Štajarsko-slovenskem vodica, po Kranjskem ternek (ako ni dernek?) prav za prav Wasserinstrument. Na štajarski strani Dernovu nasprot je Staravas in skoz njo teče potok, kteremu se pravi Dernik. Zastran oblike na ov primeri besede mazgov, celov, žernov, in imena mest Lvov, Krakov itd. Ime mesta je celó naravno, ker je ležalo tik Save, kakor še pobrežje dnešnji den pričuje.

V Nevodinu je stala veža Čarta, kakor videmski napis „Invicto Deo Charto Neviod. Summ.“ pričuje. Dosti imen lastnih v okolici nekdajnega Nevioduna še opominja dnešnji den na Čertovo častje. Čert ni drugo božanstvo, kakor Shiva Kala, to je, černi (zato v serbskih narodnik pesmih stoji Kalovki mesto Černovki), kteri je bil tudi sodnik mertvih, bog pekla. Med njegovimi pri meni se najdejo tudi sledeče: Čada ali Čanda, kar toliko pomeni kot jezni. V štajarsko-slovenskem narečju pomeni čatiti se, jeziti, serditi se, in v celskem okraji je Čatež gerda psovka. Tako bi Čatež kraj Save na Kerškem polji pomenil to, kar imena Lutomer, Serdišče. Drugo ime na Kerškem polji je Krakov, veliki log Kostanjeviške grajšine. Krak je indiški Skanda, sin Shivatov, po pravem Shiva sam. Ime Krakov se nahaja na Poljskem, v Ljubljani, v gornjem Stajarskem in povsod v zavezi s Shivatovim častjem.

Drugo mitologično ime na Kerškem polji je Mehovo. Meh je pokrajšano ime imena Mstislav. Kakor je iz Stanislav postalo Stah, iz Česlava Čeh, tako iz Meščislav Meh. Ime Mstislav, Meščislav je mitologično in sicer priime Shivata Shastava, vindex, ultor. Tako še dnešnji den dosti rečí opominja na Čartovo častje po Kerškem polji, kar nam je nov dokaz, da je naše berilo videmskega kamena pravilno, čeravno sta se Muhar in Knabl trudila iz Charto napraviti Charito. Gosp. Knabl je proti našemu berilu in našemu članku več straní napisal in si prizadeval Muharja očistiti. Obljubili smo na Knabelnov napad odgovoriti, in upamo, da skoro bode ljubljanski časnik „Mittheilungen des historischen Vereines für Krain“ ta odgovor prinesel. Kakor gosp. Knabl našega pretresa v „Novícah“ o bogu Čartu sam bral ni, čeravno ga je napadel, tako tudi ne pisatelj članka v časopisu dražđanskem „Correspondenzblatt des Gesammtvereines der deutschen Geschicht- und Alterthumsvereine“, ki se je z čerko K. podpisal in nam je dobro znan. Če bi ga bil bral in razumel, gotovo bi ne bil tako neslano pisal, kakor so sledeče besede, ktere slovenskim bravcem navodimo, da se prepričajo one temeljitosti, ktero naši sosedi pri nas še zmiraj pogrešajo. Glasijo se pa omenjenega dopisatelja besede takole: „Pervi članek 4. zvezka časnika „Mitth. des hist. Ver. für Steiermark“ pod nadpisom: „namišljeni Deus Chartus na nekem rimskem napisu v Vidmu“ ovrača od slavista Katane (bi moglo biti Katančiča) iz „Chartus“ izmodreno stvarbo slavenskega božanstva Černega boga, ker dokazuje, da prava čitava je Charitus z R ligiranega I., kar se tudi na mnozih enacih napisih nahaja; Charitus je lastno ime tistega, ki je Deo invicto (Mythras) ta kamen posvetil. Gosp. Knabl, spisatelj te hvale vredne poprave, dostavlja temu še sledeči prikladni opomin: „Ta izgled naj je svarilo vsim tistim, ki, gnani od predsodkov, v napise starih kamnov pokladajo pomene po svoji volji in

očitnim pismenkam nasproti". Na Štajarskem in v notrajni Austrii v obče se sili slovanski „Element" k veljavi, ktero, kakor žalibog! tudi drugod dostikrat zavolj „totalen Stoffmangel" naj razujzdaniše domišlije terdi, ki so dogodbam naravnost nasproti. Tako, na priliko, so notrajno-austrianski Slaveni izvediti hotli, da na ondašnjih rimskih kamnih napisane nerimske imena so slovanske imena, čeravno so keltiške, in se Slovani v notrajni Austrii niso pred kakor v 6. stoletji naselili, tedaj še le po padu rimskega gospodstva".

Tako nasprotuje presodnik Knabelnovega članka naši prizadevi, najti resnico; „slavisches Element" mu je gnjusoba, in preiskava zgodovine Slovencov mu je „totaler Stoffmangel" in zgodovinske pretresovanja naše so mu „ausschweifendste Ansichten! Iz serca hvaležni bi mu bili, ako bi naše spise od verste do verste refutiral in nas z dokazi od njih odvernil, kakor da tako „totalen Stoffmangel" na neki drugi stvari očituje, ki je potrebna za temeljite preiskave!

(Dalje sledí.)

Slovanski popotnik.

* Častiti gosp. dr. Ivan M. Skarić, stolni dekan v Zadru, je naročil Novícam, naj oglasijo sledeči poziv tudi Slovencom: „Po trudu 28 letnem sem doveršil „Sveto pismo staroga in novoga zakona, preneseno u slavjanski jezik i s' izbistrenjem i tumačenjem prikladnim nauku sv. matere cerkve nakitjeno". To obširno delo bo začelo na svetlo izhajati ko bode okupljeno 1000 naročnikov; vsaki mesec se bota izdajala 2 vezka po 6 tiskanih pôl v veliki osmerki na prav ličnem papirji; cena za vsako pôlo je 5 krajc.; kdor naročí 15 iztisov, prejme enega za nameček. Podpise naročnikov prejemajo vse škofijske pisarnice austrianskega cesarstva, ki so za to naprošene, pa tudi izdajatelj sam v Zadru ali v Beču; naročilne pisma in dnarji se prejemajo le poštnine oprostene. Kdor se želi naročiti na to delo, naj naznani natanko svoje ime, stan in stanovanje, da bo brez pomote dobival izdane liste.

* V zadnjem popotniku je pri oglasu „Svetovida" v natisu izostala sledeča verstica: Tako novico dunajsk nemšk časnik prodaja!!

Novičar iz austrianskih krajev.

Iz Maribora ⸗ *3. okt.* Ne davno je bilo omenjeno v „Novícah", kaj ste mesti Cele in Maribor storile za prigotovlenje škofovskega sedeža. Danes zamorem domorodcem kaj več o tej zadevi povedati. Mariborško mesto dá 20.000 fl. iz komorne svoje kase; razun tega so mestjani podpisali še 11.000 fl.; pa tudi med duhovništvom sekovske škofije se verlo podpisuje za ta namen; pri duhovnih konferenciah, pri kterih so se duhovni mariborškega dekanata 2. septembra snidili, se je podpisalo 2500 fl. srebra. Hvala verlim duhovnikom, pa hvala tudi svitlemu cesarju Francu-Jožefu, kteri po očetovsko skerbí za duhovne potrebe Austrii vsikdar zvestih Slovencov.

Iz Getenice na Kočevskem 2. okt. A. N. Tudi pri nas nam je slana debelačo in fažun zlo posmodila. Borno bo čez zimo! Čez lepi geteniški gojzd je letos huda vihra prišla. Reški tergovci že eno leto les pri nas kupujejo; dervarjev iz Delnic, Ravne gore in Merkopolja je vse polno po šumi. Naši kmetje so že lep dnar za les spravili. Revni Banjaločani in Kosteljci ga noč in dan od nas do Broda in dalje vozijo. Slišim, da je za les in za voznino že nad sto tisuč goldinarjev ljudém došlo. S tem so se tukajšni ljudjé letos res preživili; al če bo tako naprej šlo, bo naš lepi geteniški gojzd, kakor njegov sosed šneperski, v malo letih — goličava. Kaj pa potem?

Iz Bohinja 28. sept. I. T. Od vsih krajev se sliši, da je letos huda slana silno na širokem ajdo popolnoma posmodila, in kmetovavcu velik kos kruha vzela. Tudi pri nas ni prizanesla, zakaj tukej, ker nas od vsih strani snežniki obdajajo, nam v desetih letih komaj eno leto prizanese. Ali vendar z veseljem vam, ljube „Novíce" in vašim bravcem naznanim, da pri nas ni veliko škode naredila, in toliko gotovo ne, kakor drugod. Vprašali bote: kako je to mogoče? saj slana je povsod enako škodljiva: kako je to, da bohinjskemu polju ni tako strupena? Na to odgovorim: Bohinjci so se po večletni skušnji spametovali in prepričali, da je turšični pridelk veliko gotoviši in v všem skupej veliko boljši od ajdovega pridelka. Zatorej se pa tudi v Bohinju, v sredniški nič, v bistriški dolini pa le prav malo ajde seje, v obéh dolinah se pa obilno turšice sadí. In slana je pri turšici, ker je že pred njo precej dozorela, le malo škode naredila. — To je vzrok, zavoljo kterega slana Bohinjcu tako velike škode ne dela. O, da bi se vendar enkrat očí odperle tudi kmetovavcem druzih krajev, in da bi se prepričali od dobrote turšice in njenega dobička! Gotovo bodo po tem dobrovoljno priporočevanje turšice 76. lista „Novíc" ubogali.

*Iz Krajna.*** V 64. listu nas je Krajnce po pravici podregal en dopis iz Železnikov, da bi se zavolj novih orgelj, ki jih zdaj imamo v stari farni cerkvi, vendar kdo oglasil, in hvalo dal, komur hvala gré, ker domači umetníi in obertníi se ne pomaga naprej, če je nobeden očitno ne spomni. Res je to, in tudi res je, da mi Krajnci smo — zaspanci. Že dolgo bi se bilo spodobilo, da bi bili mojstra Rojca iz Podbrezij pohvalili, ker orglje, ki nam jih je naredil, niso le nam skoz in skoz všeč, temuč jih hvalijo tudi ptujci, ki potujejo skoz naše mesto in jih vidijo in slišijo. Rad tedaj poterdim, kar je gosp. dopisnik iz Železnikov po pravici hvalil, in le to še pristavim, da boljšega zdravnika za tiste orglje, ki jih je po Gorenskem v nekterih cerkvah neki mojster-skaza pohabil, zares ne morem nasvetovati, kakor je podbrezijški mojster. — Drugopot kaj več iz našega starega Krajna, ako je vredništvu všeč *).

Iz Ljubljane. V sredo je bil god Nj. veličanstva Franc-Jožefa z navadno cerkveno slovesnostjo praznovan. — Pretekli teden od pondeljka do sabote so bile očitne preskušnje v tukajšni podkovijski in živinozdraviteljski učilnici, in s tem je bilo letošnje šolsko leto dokončano. Učencov v vsem skupej je letos bilo 13, med temi kovačev za pol leta 3, za celo leto 4; druzih učencov 6. Spet se je očitno pokazalo: kako potreben je popoln nauk podkovstva našim kovačem, ker, če je kovašk podmojster (ksel) pri ljudéh še tako obrajtan, se vendar vidi, da je popolnoma „zajic pri bobnu", kakor hitro se mu dá napačno ali bolno kopito podkovati. Kdor pa ne zna napačnih kopit podkovati, kuje gotovo tudi zdrave tako, da bojo kmali napačne, in gorjé gospodarjem, ki imajo take kovače, kteri malo po malem kopita konjem pokvarjajo, da še clo ne vejo, kdaj je njih živina pohabljena bila. „Ne le postava — nam je rekel zveden mož, ki je bil pričujoč pri preskušnjah — da se mora vsak, kdor hoče mojster biti, kovaštva popolnoma izučiti, naj kovače žene v šolo, temuč gospodarji sami, če jim je za njih živino kaj mar, bi mogli v to siliti, da je njih kovač popolnoma izučen, ne pa le polovičar, ki z nerodnostjo svojo ljudém škodo dela, čeravno se pri mokri mizi baha, da se je pri „Kavseljcu" kovaštva izučil, in pri „Šmajdkovi udovi" 5 let za „berkfirarja" bil. Stroški za šolo se mu povernejo že v letih, če zna tudi za bolno živino kakošen dober svèt dati."

*) Iz vsacega kraja nam je ljubo kaj slišati; zakaj bi nam iz Krajna ne bilo? Vred.

Novičar iz mnogih krajev.

Njih veličanstvo so na gosp. ministra notrajnih oprav 2. dan t. m. sledeče pismo pisali: „Ljubi baron Bach! S prav posebnim zadovolstvom sem iz predloženih nasledkov po patentu od 26. junia t. l. razpisanega zajema zvedil, da se je Mojemu pozivu, s kterim sem se obernil do poterjenega domoljubja Mojih zvestih podložnikov, v vsih kronovinah radovoljno in zaupno zadostilo, in da vsi stanovi mojih podložnikov so si djansko eden čez druzega prizadevali, po iskreni vdeležbi pri tem posojilu občni blagor krepko pospešiti in po njem vmogočiti dosego prevažnih namenov, do kterih je Moja posebna skerb neprenehoma obernjena. Je tedaj mojemu sercu potreba, da Svojim zvestim podložnikom za ta lep dokaz zaupne udanosti, za djansko podporo Mojega srečo cesarstva zahtevajočega prizadetja in za tako vspešno domoljubje živo zahvalo izrečem, kakor vsim tistim, ki so imeli z izpeljanjem tega zajema opraviti, Svojo popolno zadovoljnost na znanje dam. Za tega voljo Vam naročam, da to Moje pismo daste občinstvu na znanje". — O vsih svetih se začne nova postava, po kteri namest dozdaj navadnega štempeljskega papirja in štempljanja pridejo kolkovne (štempeljske) marke v veljavo, enake tistim, kakor jih imamo že ene leta pri pismih; kjer se je dosihmal štempeljski papir kupoval, se bojo dobivale tudi te nove marke, ki se bojo potem pritiskovale na vse take pisma, ki so štempeljnu podveržene; dokler je pa še kaj stare zaloge štempljanega papirja, se bo tudi ta še dobival. — Po cesarskem ukazu ima število notarjev v cesarskih deželah tolikšno biti: v doljni Austrii 92, v zgornji 49, na Salcburškem 9, na Štajarskem 69, od teh 6 v Gradcu, na Koroškem 21, od tih 3 v Celovcu, na Krajnskem 19, od tih 3 v Ljubljani, na Istrianskem in Goriškem 40, od tih 8 v Terstu, v Tirolih 35, na Českem 178, od tih 12 v Pragi, na Marskem 57, od tih 6 v Bernu, na Šleskem 13, od tih 1 v Tropavi. — Od Sevastopolja se še zmiraj nič gotovega ne vé. Vse poprejšnje naznanila od vojske pri Sevastopolji in od silne stiske Menčikovove je poderlo pismo, ki ga je poslal Menčikov caru v Petrograd, in v kterem pravi, da do 26. septembra se zedinjena armada še ni lotila Sevastopolja. Čeravno je Menčikov v tem pismu marsiktero reč zakril, ki je gotova, vendar ni misliti, da bo kaj tacega tajil, kar zamore k večjem en dan zakrito biti! Vse tiste novíce, ki so naznanile pad Sevastopolja že 24. sept., izvirajo le iz pripovedbe tistih mornarjev, kterim se je med potjo na černem morji natvezla ta pravlica. Popolnoma gotovo pa je, da so bili Rusi pri reki Almi 20. sept. hudo tepeni, in verjetno je, kar „Oest. Corr." naznanja iz Odese. da so se v Krimu od 25. do 27. neprenehoma vojskovali in je vojska še terpela, ko je kurir odšel; zedinjena armada je le še poldrugo miljo od Sevastopolja bila". Vès svet radovedno pričakuje izid te važne bitve. — 2. t. m. je austrianska armada primarširala v Jaš; v Bukureštu je bil fzm. baron Hess slovesno sprejet; Derviš-paša in Omer-paša sta mu šla de Banise naproti. — Vse rusovske luke belega morja so od 12. augusta zaperte od francoskih in angleških bark. — Francoska armada in menda tudi angleška bote posedle Atene; kralj Oton je ob vso moč, kraljica bo šla na Nemško. — Na Španjskem se pripravljajo za volitve poslancov v deržavni zbor; demokratična stranka bo, kakor se kaže, premagala. — Serbski knez je 24. p. m. došel v Beligrad, kjer ga že ene mesce ni bilo; zdravje generala Kničanina se od dné do dné boljša.

Slovó
učitelja od učencov svojih.

Učenci.

Mili oče, oče dragi,
Učenik preskerbni naš,
Glej! v očesa svitli sragi
Žalost našo viditi znaš:
Ura, oh, odbíla
Je za nas, za Té,
Britki čas ločíla
Žalostno pové.

Učitelj.

Ura, prav'te, je odbila,
Ločiti se nam zdaj velí —
To resnico časa sila
Gromnotužno mi doni.
Milo mi, preljubi,
Dela se zató,
Milo v Vaši zgubi
Gleda Vas okó.

Učenci.

Milo se Ti dela? Milo
V nas očeta zrè oko?
O, ljubezen povernilo
Kdaj Ti serce naše bo?
Vero, up si sveti
Nam v serce sejal,
Večni raj dospeti,
Plam ljubezni vžgal.

Učitelj.

Preveseli raj doseči
Je poklic tak moj, kot Vaš,
Vendar vkaniti vse k nesreči
Je čuječ nasprotnik naš.
Zmagati ga, vzemite
Vere škit v rokó,
Serčno se branite —
Vaše bo nebó.

Učenci.

Naše bo nebo? Pogumno
Hočmo vsi se vojskovati,
Svoje dni, življenje celo
Sveti ver zvesti ostati.
To obljubo damo
Dans k' slovesu Ti,
Bodi naj Ti v znamo
Serčne vdanosti.

Učitelj.

Ta obljuba je vračílo
Mi za trud skoz šolski čas,
M' je tolažba, m' je hladílo
O ločitvi zdaj od Vas;
Bog Vas, dragi, vodi
Po življenja poti!

Učenci.

O nikar ne hodi!
Še med nami bodi!

Učitelj.

Trideset in tri sem leta
Draga Te mladost učil,
Hudga, dobrega je četa,
Kar sem vse v tem času vžil.
U pokoji ž'veti
Zdaj pa hrepenim,
Angel pa naj sveti
Z vami bo, želim.

Učenci.

Bog Te spremljaj, oče dragi.
Ljubi skerbni učenik,
Vsaki nas ostane, blagi,
Not do groba Tvoj dolžnik.
Z Bogom torej! srečno
Hodi svojo pot!

Učitelj.

Z Bogom! Solnce večno
Vsim zasij unod.

J. G.

Pogovori vredništva.

G. J. Lož v T.: 1000 ožjih cevi z zvezmi vred ne velja 20 fl., ampak le 12 fl. Po ti ceni so tudi na Štajarskem. Lotite se tedaj koristnega dela, in oznanite nam ob svojem času, kaj ste storili! — Gosp. A. N. v G.: Poslano knjigo smo dali v muzeum. Na ogled poslana zel je pljučna zel, Lungenkraut, pulmonaria angustifolia L. Nekdaj vverstena med predpisane zdravilne zeliša, se rabi zdej le kot tako imenovano domače zdravílo za kašelj, hripavost, naduho. Na Angleškem jo kuhajo in jejo. Tudi na Notrajnskem puhajo to nedolžno zel namest tobaka; v okolici Št. Vidski pri Žilcah je znana pod imenom čermaža.

Popravek. V članku „rimska cesta" itd. str. 310 namest Noviodunum beri Neviodunum, — namest celerum celerem, in namest „čerka *e* je po matatezi prišla pred *e*", beri čerka *l* je po matatezi itd.

Stan kursa na Dunaji 5. oktobra 1854.

Obligacije deržavnega dolga	5 %	84 7/8	fl.	Esterhaz. srečke po 40 fl.	85 3/4 fl.
	4 1/2 „	74 3/8	„	Windišgrac. „ „ 20 „	29 3/8 „
	4 „	65 1/2	„	Waldštein. „ „ 20 „	28 „
	3 „	51 1/2	„	Keglevičeve „ „ 10 „	10 1/8 „
	2 1/2 „	42	„	Cesarski cekini.	5 fl. 29
Oblig. 5% od leta 1851 B		95 1/2	„	Napoleondor (20 frankov)	9 fl. 8
Oblig. zemljiš. odkupa 5%		75	„	Suverendor	16 fl. —
Zajemi od leta 1834 . .		224	„	Pruski Fridrihsdor . . .	9 fl. 47
„ „ 1839 . .		133 1/2	„	Nadavk (agio) srebra:	
„ „ 1854 . .		97 1/2	„	na 100 fl.	18 fl.

Loterijne srečke:

na Dunaju, v Gradcu — 30. septembra 1854: **34. 39. 37. 76. 54.** **20. 48. 60. 54. 9.**

Prihodnje srečkanje bo na Dunaju in v Gradcu 11. oktobra 1854.

Odgovorni vrednik: *Dr. Janez Bleiweis.* — Natiskar in založnik: *Jožef Blaznik.*